

*รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม รอดประเสริฐ

ความสามารถในการบริหาร และการพัฒนางานเขตพื้นที่การศึกษาของ
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก
Ability and Guidelines for Task Development of Educational Service Area
Directors in the Eastern Seaboard Development Area

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการบริหารงานสำนักงานเขต และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน และผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 132 คน และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงาน 6 กลุ่มงานของสำนักงานเขต และแบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานแต่ละกลุ่มงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ (1) การบริหารงานผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาทุกกลุ่มงานสามารถบริหารอยู่ในระดับค่อนข้างดี (2) หัวหน้างานและผู้อำนวยการสถานศึกษามีความคิดเห็นในเรื่องความสามารถการบริหารงานของสำนักงานเขตของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาแตกต่างกัน และ (3) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเสนอแนะแนวทางในการพัฒนางานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการจัดทำระบบสำนักงานแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลบุคลากร ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสำนักงานและสถานศึกษา ระบบฐานข้อมูลบุคคลวัยเรียนในชุมชน รวมทั้งต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา และพัฒนาดัชนีบ่งชี้และมาตรฐานการตรวจสอบภายใน

คำสำคัญ: ความสามารถการบริหารงาน, การพัฒนาการบริหารงาน, ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา, เขตพัฒนาชายฝั่งตะวันออก

Abstract

The objectives of the study were: (1) to examine the ability of directors of educational service areas to deal with administrative tasks in the Eastern Seaboard Development Area, and (2) to study the directors' guidelines for improving the performance of each task. The sample consisted of 132 division heads and school principals, and 7 directors of the educational service areas. The instrument for collecting data consisted of two distinct types of questionnaire. The first was a rating scale questionnaire, relating to six specific tasks undertaken by education service area offices. The second was a constructed interview questionnaire, aimed at improving the performance of each administrative task, carried out by educational service area directors. The findings revealed

the following: (1) The directors of educational service areas were able to perform their tasks only at a fairly good level, (2) The perceptions of division heads and school principals towards job performance differed at .05 level of significance, and (3) The chief guidelines for improving the performance of educational service area tasks were as follows; establishing an e-office system for general office management, setting up data and information management systems for personnel and planning management, surveying and collecting community school data, developing local community curricula for schools, and setting up clearcut criteria and standards for internal auditing.

Keywords: Ability for task administration, guidelines for task development, educational service area directors, The Eastern Seaboard Development Area.

ความนำ

เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานตามโครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ประสานงานจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยจำแนกงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 6 กลุ่มงานหลัก ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและประสิทธิผลการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 10-238) ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาต้องดำเนินงานและประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มงานและหัวหน้าหน่วยงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า ความสามารถและแนวทางการพัฒนางานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียน ครู และ

บุคลากรทางการศึกษา ฉะนั้นหลังจากได้มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาให้ปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว การดำเนินงานบางกลุ่มงานได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว แต่การดำเนินงานบางกลุ่มงานซึ่งเป็นงานใหม่ผู้ปฏิบัติทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับโรงเรียนยังมีปัญหา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจึงต้องแสดงความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาางานดังกล่าวเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนวยความสะดวก และให้บริการสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาให้ปฏิบัติการกิจได้อย่างราบรื่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

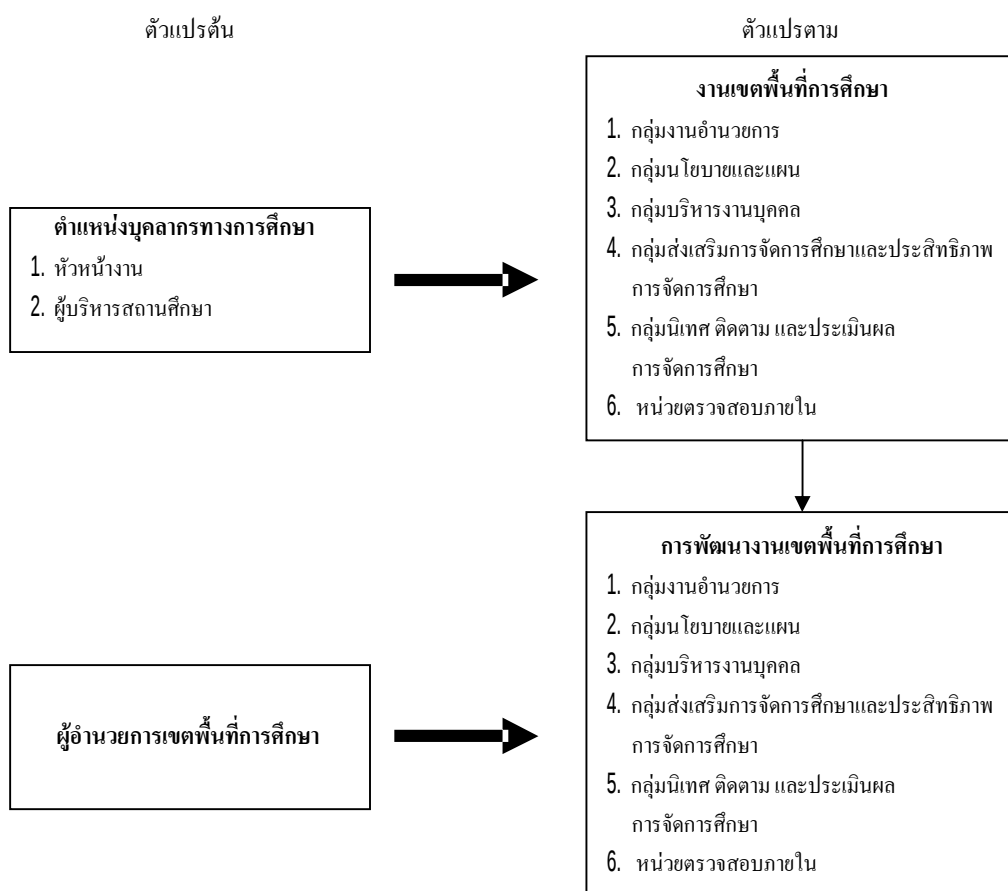
1. เพื่อศึกษาความสามารถในการบริหารงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาชายฝั่งตะวันออก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำวิจัยแบบวิจัยเชิงสำรวจขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาความสามารถในการบริหารงาน

เขตพื้นที่การศึกษาของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาแนวทางการพัฒนางานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา โดยสาระการศึกษายึดแนวทางตามคู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 6 กลุ่มงานหลัก ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มงานอำนวยการ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและประสิทธิภาพการ

จัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน โดยศึกษาจากความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจำแนกสถานภาพตามตำแหน่งงาน หัวหน้างาน และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย รวมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาแต่ละกลุ่มงานตามแนวคิดของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ดังกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย หัวหน้างาน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่ปฏิบัติงาน ใน 7 เขตพื้นที่การศึกษาของ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ซึ่งเป็นจังหวัด

ที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาชายฝั่งตะวันออก โดยประชากรแต่ละกลุ่มใช้วิธีการสุ่มเพื่อเป็นกลุ่มดังนี้

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตละจำนวน 10 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตละ
จำนวน 8 คน และรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่
การศึกษาเขตละจำนวน 2 คน รวมบุคลากรที่ร่วม
ตัวอย่างทั้ง 7 พื้นที่การศึกษาเขต จำนวน 70 คน

2. ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน
ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาเขตละจำนวน 10 คน
จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนในระดับ
ประถมศึกษาจำนวน 5 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน
ในระดับมัธยมศึกษา 5 คน รวมประชากรกลุ่ม
ตัวอย่างจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน
70 คน

3. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาใน 3
จังหวัดซึ่งอยู่ในเขตพัฒนาชายฝั่งตะวันออก
จังหวัดชลบุรี 3 เขต จังหวัดระยอง 2 เขต และจังหวัด
ฉะเชิงเทรา 2 เขต รวมประชากรที่ดำรงตำแหน่ง
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 7 คน

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ภาระงานตาม
บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่ง
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาใช้เป็นแนวทางใน
การปฏิบัติงาน กำกับ ควบคุมดูแลให้การดำเนินงาน
เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในประเด็น
ต่อไปนี้

เขตพื้นที่การศึกษาและการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย
เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายในสังคมไทย โดย
ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540 และเป็นหลักพื้นฐานที่มาของ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่จะ
ยกระดับการศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพตาม
อุดมการณ์มาตรฐาน อย่างทั่วถึง จึงกำหนดให้มี

การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยปฏิรูปการเรียนรู้
ระบบบริหารและการจัดการศึกษา ครู อาจารย์และ
บุคลากรทางการศึกษา และระบบทรัพยากรและการ
ลงทุนเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูป
ระบบบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งได้รวม
หน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ
กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานเดียวกัน คือ
กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการแบ่งโครงสร้างการ
บริหารงานใหม่เป็นสองระดับ คือ ระดับกระทรวง
และระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ระดับกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม
และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท
โดยมีหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐาน
การศึกษา การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม
ตรวจสอบและประเมินผล มีหน่วยงานหลักที่เป็น
นิติบุคคล 5 ส่วนราชการ ได้แก่ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ระดับพื้นที่ เป็นผลอันเกิดจากการหลอม
รวมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสามัญ
ศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานการ
ประถมศึกษา

อำเภอ/กิ่งอำเภอ และจัดตั้งเป็นสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อประสิทธิภาพในการบริหาร
จัดการ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่ง
กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา
ในเบื้องต้นจำนวน 175 เขต

การบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 37 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยผู้อำนวยการเขต พื้นที่การศึกษาทำหน้าที่เป็น “หัวหน้าสำนักงาน และ เลขาธิการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา” และ เพื่อให้การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจึงมีโครงสร้างการบริหารงานโดย ประกอบด้วย 7 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่ม นโยบายและแผน กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่ม ส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 10-238) โดยแต่ละกลุ่มงานมีรายละเอียดพอสังเขปดังต่อไปนี้

กลุ่มงานอำนวยการ

งานอำนวยการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหาร องค์กร การประสานงานและให้บริหาร สนับสนุน ส่งเสริม ให้กลุ่มภารกิจและงานต่างๆในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา สามารถบริหารจัดการและ ดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ได้ อย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบน พื้นฐานของความถูกต้องและโปร่งใส ตลอดจน สนับสนุนและให้บริหารข้อมูลข่าวสาร เอกสาร สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา และทรัพยากรที่ใช้ในการจัด การศึกษาแก่สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาบริหาร จัดการอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กลุ่มบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นมาตรการจูงใจให้ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเพื่อตอบสนอง ภารกิจของหน่วยงานโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ระบบคุณธรรมและหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การ บริหารจัดการมีความคล่องตัว เกิดความอิสระในการ ปฏิบัติงานภายใต้กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับการพัฒนา ให้มีความรู้ ความสามารถ ขวัญกำลังใจ นำไปสู่การบริการครู และบุคลากรทางการศึกษาตามหลักการบริหารแบบ มุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของ ผู้เรียนต่อไป

กลุ่มนโยบายและแผน

กลุ่มงานนโยบายและแผนเป็น หน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานใน เชิงนโยบาย ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นไปตาม นโยบายและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ของงานตามยุทธศาสตร์สำคัญ และ ใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตาม ยุทธศาสตร์ โดยใช้วิธีบริหารที่โปร่งใส ทันสมัย มี ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยยึดหลักการมี ส่วนร่วม มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ กระบวนการวางแผน การดำเนินการตามแผน การ กำกับติดตามผลอย่างเป็นระบบ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและ ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

งานส่งเสริมการจัดการศึกษา เป็นงาน ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเขต พื้นที่การศึกษา สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการบูรณาการการจัด การศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม อรรถศาสตร์ ไปสู่การศึกษาตลอดชีพ นำแหล่งเรียนรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้สมบูรณ์ จัด สวัสดิการ สวัสดิภาพ และกองทุนเพื่อการศึกษา ที่

จะช่วยเหลือผู้เรียนปกติ ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้พิการ รวมทั้งผู้มีความสามารถพิเศษ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ร่วมจัดการศึกษาที่จะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ส่วนกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา เป็นหน่วยงานที่สร้างความเข้มแข็งในการบริหารด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปแก่สถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอันจะนำไปสู่คุณภาพการศึกษา ซึ่งบุคลากรในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาประกอบไปด้วยผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการเป็นพิเศษ มีหน้าที่ช่วยในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการบริหารที่ใช้กระบวนการ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และมีกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลทางการบริหารจัดการ และมุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์ วิจัย แสวงหา และจัดทำนวัตกรรม รูปแบบมาตรฐาน เทคนิควิธีการและเครื่องมือในการบริหารจัดการ

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นกลุ่มการดำเนินงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานเท่าเทียมกันโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน ส่งผลให้ ผู้เรียนทั้งในระบบ นอกโรงเรียนและ

ตามอัธยาศัย เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา

หน่วยตรวจสอบภายใน

หน่วยตรวจสอบภายใน เป็น

หน่วยงานควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการส่งสัญญาณเตือนความเสี่ยงที่ทำให้หน่วยงานปฏิบัติไม่บรรลุเป้าหมาย การตรวจสอบภายในที่เพียงพอ มีการสอบทานที่ดีสามารถที่จะทำให้การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิ ผลสวัสดิ์ (2547, หน้า 60-61)

ประมวลผลการตรวจราชการเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 175 เขตพื้นที่ไว้ดังนี้ (1) ทุกเขตพื้นที่การศึกษามีผลการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70 (2) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งมีศักยภาพสูง มีความมุ่งมั่นในการดำเนินงาน มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีศักยภาพในการบริหารทุกด้าน (3) เขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดองค์กรและการบริหารองค์กรอยู่ในเกณฑ์ดีมาก สามารถสนองนโยบายได้ทุกด้าน นอกจากนี้รายงานฉบับนี้ได้นำเสนอปัญหาสำคัญของเขตพื้นที่การศึกษาไว้ดังนี้

1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่ได้รับการมอบอำนาจตามกฎหมายเนื่องจากกฎหมายบุคลากรทางการศึกษายังมิได้ประกาศใช้

2) กรอบอัตรากำลังคนยังไม่แน่นอน และชัดเจน เพราะบุคลากรยังมีความเคลื่อนไหวโดยการขอโอนและขอย้ายอยู่เสมอ

3) โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรและการใช้งบประมาณแบบรายหัว

4) การสื่อสารระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษามีความล่าช้า โดยเฉพาะกับสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลกับเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 (2548, หน้า 33-34) รายงานผลการดำเนินงานและพบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานดังนี้ (1) การบริหารวิชาการ มีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน โดยการเรียนการสอนยังเป็นแบบเก่า ครูมีจำนวนไม่เพียงพอและครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร และไม่มีควมชัดเจนในการจัดทำแผนการเรียนรู้ (2) การบริหารงบประมาณ มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวที่จัดให้สถานศึกษา รวมทั้งงบประมาณเกี่ยวกับค่าสาธารณูปโภค การซ่อมแซมอาคารเรียน และค่าวัสดุครุภัณฑ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนไม่เพียงพอ (3) การบริหารทั่วไป มีปัญหาเกี่ยวกับขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการต่างๆ ครูมีการประชุม อบรม และสัมมนาบ่อยจนมีเวลาให้กับการสอนน้อย ครูมีภาระงานมากโดยเฉพาะการจัดทำเอกสารประเภทต่าง ๆ การประสานงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษายังมีความล่าช้า

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 (2549, หน้า 40-41) รายงานผลการดำเนินงานและพบว่าปัญหาสำคัญในการดำเนินงานดังนี้ (1) การบริหารวิชาการ พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่สามารถบริหารงานวิชาการได้ในระดับดี โดยมีปัญหาสำคัญดังนี้คือ หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ครูมีภาระงานมากและยังใช้รูปแบบการสอนแบบเดิม ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน (2) การบริหารงบประมาณ พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีแผนการดำเนินงาน และมีระบบควบคุมการดำเนินงานที่ดี แต่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับบุคลากรยัง

ขาดความรู้ ความเข้าใจในบางกลุ่มงาน เช่น ด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอกับการดำเนินงานในทุกกลุ่มงานของเขตพื้นที่การศึกษา (3) การบริหารทั่วไป พบว่าเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ในระดับดี โดยไม่มีปัญหาในเรื่องจำนวนครูไม่เพียงพอ ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และจัดทำสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

สุรัตน์ ไชยชมภู (2548, หน้า 72-73) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ (1) รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศควรมี คุณลักษณะ 4 ประการ คือ เป็นการบริหารเชิงรุกที่สนองตอบความหลากหลายในการจัดการศึกษา เช่น เป็นการบริหารที่ตอบสนองต่อลักษณะเด่นขององค์กรที่มีจุดแข็ง และมีบรรยากาศภายนอกเอื้อต่อความสำเร็จ และเป็นการบริหารที่มีความเป็นเอกภาพแต่หลากหลายในการปฏิบัติ (2) รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศควรใช้หลักการบริหารหลากหลายผสมผสานกัน ได้แก่ หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ การจัดการคุณภาพโดยรวม การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล หลักการประกันคุณภาพ หลักการเปรียบเทียบสมรรถนะ และหลักการปฏิบัติที่ดีที่สุด (3) รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเพื่อความเป็นเลิศ ควรประกอบด้วย กระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารแบบบูรณาการ การนิเทศตามพันธะสัญญา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน และหัวหน้างาน ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเขตพัฒนาชายฝั่งตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม และมีวิธีการสุ่มในแต่ละกลุ่มดังนี้

โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 7 คน ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

หัวหน้างานจำนวน 70 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา โดยการตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และสุ่มหัวหน้างานแบบเจาะจง จากหัวหน้ากลุ่มงาน 8 คน ของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา และรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเขตละ 2 คน

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้ตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และสุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาละ 10 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 5 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาหรือโรงเรียนขยายโอกาส 5 คน

โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือการวิจัย การศึกษานี้ใช้เครื่องมือเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแต่ละกลุ่มงาน

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากลักษณะงาน 6 กลุ่มงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุดได้รับการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ได้ดำเนินการหาคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency - IOC) ระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยแบบสอบถามทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า .60

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และการเปรียบเทียบความสามารถในการบริหารงาน ของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1

การวิเคราะห์และการทดสอบค่าวิกฤต (t test) เปรียบเทียบความสามารถในการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้างานกับผู้บริหารสถานศึกษา

กลุ่มการบริหารงาน	หัวหน้างาน		ระดับ ความสามารถ	ผอ. สถานศึกษา		ระดับ ความสามารถ	t	P
	n = 63			n = 60				
	$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.			
กลุ่มอำนวยการ	4.02	.52	ค่อนข้างดี	3.82	.60	ค่อนข้างดี	2.00*	.04
กลุ่มบริหารงานบุคคล	4.00	.53	ค่อนข้างดี	3.80	.66	ค่อนข้างดี	1.85	.06
กลุ่มนโยบายและแผน	3.94	.59	ค่อนข้างดี	3.72	.63	ค่อนข้างดี	2.09*	.04
กลุ่มส่งเสริมและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	3.75	.57	ค่อนข้างดี	3.54	.56	ค่อนข้างดี	2.09*	.04
กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา	3.73	.62	ค่อนข้างดี	3.39	.64	ค่อนข้างดี	3.01*	.00
กลุ่มการตรวจสอบภายใน	3.82	.65	ค่อนข้างดี	3.67	.59	ค่อนข้างดี	1.29	.19
รวม	3.90	.49	ค่อนข้างดี	3.68	.55	ค่อนข้างดี	2.32*	.02

* $p < .05$

จากตาราง พบว่า ความสามารถในการบริหารงานสำนักงานเขตทุกกลุ่มงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างดี แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้างานกับผู้บริหารสถานศึกษาพบว่ามี ความแตกต่างกัน ($p < .05$) โดยรวมและโดยเฉพาะกลุ่มงานอำนวยการ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการศึกษาและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และกลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา โดยหัวหน้างานมีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนกลุ่มงาน

บริหารงานบุคคลและกลุ่มงานการตรวจสอบภายใน บุคลากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นต่อความสามารถของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยวิเคราะห์จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา 7 คนในเรื่องแนวทางการพัฒนา งานแต่ละกลุ่มโดยสรุปดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2

แนวทางการพัฒนาแต่ละกลุ่มงานเขตพื้นที่การศึกษา

กลุ่มงาน	แนวทางการพัฒนา
กลุ่มงานอำนวยการ	1. จัดทำเอกสารสำนักงานด้วยระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้ระบบ 2. พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่ให้มีความสะอาด ปลอดภัย สวยงามและพร้อมใช้งาน
กลุ่มบริหารงานบุคคล	1. จัดทำระบบข้อมูลบุคคลให้สมบูรณ์และชัดเจน 2. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน
กลุ่มนโยบายและแผน	1. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุมภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่ 2. จัดหาและพัฒนาบุคลากรในฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์แผนงาน/โครงการ
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	1. จัดทำระบบข้อมูลบุคคลในวัยเรียนและความต้องการของชุมชนให้มีความละเอียดสมบูรณ์และชัดเจน 2. จัดทำระบบข้อมูลสถานศึกษาเอกชนให้เป็นปัจจุบัน
กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา	1. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2. พัฒนาครูให้มีความสามารถในการวัดผลการเรียนการสอน
หน่วยงานตรวจสอบภายใน	1. จัดทำคู่มือและตัวบ่งชี้การตรวจสอบให้ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ 2. การตรวจสอบการเงินและการบัญชีต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็น การตรวจสอบควรเพื่อแก้ไขมากกว่าการจับผิด

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษาของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งหัวหน้างาน และผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและทุกกลุ่มงานอยู่ในระดับค่อนข้างดี

2. ความสามารถในการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษาของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาโดยรวม ระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มหัวหน้างานกับกลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษาแตกต่างกัน ส่วนกลุ่มบริหารงานบุคคล และหน่วยตรวจสอบภายในบุคลากรทางการศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นต่อ

ความสามารถของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางสำคัญในการพัฒนาแต่ละกลุ่มงานดังนี้

3.1 กลุ่มงานอำนวยการ: จัดทำระบบเอกสารสำนักงานด้วยระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-office)

3.2 กลุ่มบริหารงานบุคคล: จัดทำระบบข้อมูลบุคลากรของสำนักงาน สถานศึกษาในสังกัดอย่างครอบคลุม สมบูรณ์และชัดเจน

3.3 กลุ่มนโยบายและแผน: จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุมภารกิจของสำนักงาน และสถานศึกษาเพื่อการจัดทำแผนงานโครงการที่มีประสิทธิภาพ

3.4 กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา: จัดทำระบบข้อมูลบุคคลวัยเรียนในชุมชน เพื่อการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

3.5 กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา: พัฒนาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3.6 หน่วยตรวจสอบภายใน: พัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการตรวจสอบให้มีความชัดเจน จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่การตรวจสอบภายใน

การอภิปรายผล

1. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามีความสามารถในการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาทุกท่านต้องได้รับการคัดสรรอย่างรอบคอบก่อนการแต่งตั้ง เพราะเป็นผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นชุดแรกตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 และตามระเบียบการบริหารบุคลากรทางการศึกษาซึ่งผู้บังคับบัญชาคาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการปฏิบัติงานต้องเป็นที่พึงพอใจทั้งของบุคลากรในสังกัดและผู้บังคับบัญชาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ฉะนั้นผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจึงต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสอดคล้องกับรายงานผลการตรวจของสำนักงานผู้ตรวจกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งพบว่า ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานได้ผลในระดับที่ดี (สุทธิ ผลสวัสดิ์, 2547, หน้า 60) แต่เนื่องจากมีงานเขตพื้นที่การศึกษาบางลักษณะงานเป็นงานใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งยังขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและงานบางลักษณะยังไม่มีระเบียบรองรับ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจึงต้องหาแนวทางในการปฏิบัติด้วยตนเอง และอาจยังไม่กล้าตัดสินใจดำเนินการจึงมีผลให้บุคลากรทางการศึกษามีความเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษายังอยู่ในระดับค่อนข้างดี

2. หัวหน้างาน กับผู้อำนวยการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อความสามารถการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษาของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาโดยรวม ประกอบด้วย กลุ่มงานอำนวยการ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาแตกต่างกัน โดยกลุ่มหัวหน้างานมีระดับความคิดเห็นดีกว่าหรือสูงกว่าผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งหัวหน้างานปฏิบัติงานใกล้ชิดกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่

ปฏิบัติงานเฉพาะภายในสถานศึกษาของตนอาจไม่ทราบในรายละเอียดของการปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และอาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่เกี่ยวข้องโดยตรง

3. หัวหน้างาน กับผู้อำนวยการ
สถานศึกษามีความคิดเห็นต่อความสามารถบริหารงานกลุ่มบริหารงานบุคคล และหน่วยตรวจสอบภายใน ของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะการดำเนินงานทั้งสองกลุ่มงานจะต้องเป็นไปตามระเบียบ ขั้นตอน และกฎหมายที่มีความชัดเจนอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องยึดเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด กอปรกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ว่าผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ และหัวหน้ากลุ่มงานทุกระดับได้รับการอบรมให้เข้าใจถึงหลักและวิธีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เป็นลักษณะงานที่ไม่สามารถคิดนอกกรอบได้ ฉะนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคลากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานทั้งสองกลุ่มงานของเขตพื้นที่การศึกษาสอดคล้องกัน

4. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ศึกษามีแนวทางในการพัฒนาทุกกลุ่มงาน ทั้งกลุ่มงานผู้อำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และหน่วยงานตรวจสอบภายใน ทั้งนี้เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาสามารถสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งระดับนโยบายซึ่งเป็นหน่วยงานระดับสูงในกระทรวงศึกษา โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานระดับล่าง ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติซึ่งได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่ที่สามารถปฏิบัติการกิจของหน่วยงานทั้งสองระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเขตพื้นที่การศึกษาเป็น

กลไกสำคัญตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2542 และตามหลักการการบริหารแบบเน้นโรงเรียนเป็นพื้นฐาน (school-based management) และความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนรวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และของสังคมโดยรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ศึกษามี

ความสามารถในการบริหารงานได้ในระดับค่อนข้างดี ฉะนั้นผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาควรพิจารณาข้อมูลดังกล่าวเพื่อปรับปรุง หรือแสวงหาแนวทางการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่พึงพอใจของบุคลากรทั้งที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการกิจความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยอาจจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มงาน และผู้อำนวยการสถานศึกษาให้มีความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานแต่ละกลุ่มงานของเขตพื้นที่การศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขต

พื้นที่การศึกษามีระดับความคิดเห็นต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาต่ำกว่าหัวหน้างานในสำนักงาน ฉะนั้นผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาควรประชุมชี้แจงหรือสัมมนา หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มงาน และผู้อำนวยการสถานศึกษาให้เข้าใจร่วมกันถึงกระบวนการ ระเบียบปฏิบัติ และขั้นตอนการดำเนินงานแต่ละกลุ่มงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งแสวงหา

แนวทางร่วมกันในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ
อย่างมีประสิทธิภาพและทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจ

3. ความสามารถในการดำเนินงานบาง
ลักษณะงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอยู่
ในระดับพอใช้หรือควรปรับปรุง เช่น ประเด็น
เกี่ยวกับความทั่วถึงในการนิเทศทางวิชาการ ความรู้
ความสามารถของครูในการวัดและประเมินผลการ
เรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อจัดการ
เรียนการสอน และความรู้ความสามารถในการทำ
วิจัยในชั้นเรียน ฉะนั้นผู้อำนวยการเขตพื้นที่
การศึกษาควรแสวงหาประสบการณ์เพื่อจัดฝึกอบรม
ครูผู้สอนเพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถ และมี
ทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อความเป็น “ครูมืออาชีพ”
อย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละสองครั้งในช่วงเวลาปิด
ภาคเรียน

4. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเสนอ
แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานทุกกลุ่มงานของ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะนั้นผู้อำนวยการเขต
พื้นที่การศึกษาควรจัดสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา
หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน ครูผู้สอน และบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาปิดภาคเรียนเพื่อทำความเข้าใจ
ร่วมกันในแนวคิด วิธีการปฏิบัติและเป้าหมาย
ที่ต้องการ รวมทั้งควรจัดอบรมผู้เกี่ยวข้องโดยจัดเป็น

กลุ่มหรือชุดตามความจำเป็นก่อน-หลังเพื่อให้บุคคล
เหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

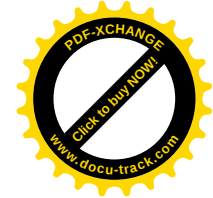
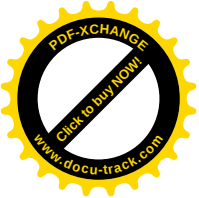
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยสืบเนื่อง

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถ
ในการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยรวมของ
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษายังอยู่ในระดับ
ค่อนข้างดี แต่มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการ
บริหารงานและดำเนินงาน ฉะนั้นควรศึกษาแนวคิด
ถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดใน
การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา
รวมทั้งศึกษาเชิงคุณภาพถึงข้อเสนอแนะของหัวหน้า
กลุ่มงาน หัวหน้างาน และผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่
ต้องการให้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา
บริหารงานแต่ละกลุ่มงานของเขตพื้นที่การศึกษาได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้อำนวยการ
เขตพื้นที่การศึกษาเสนอแนวทางที่เป็นจุดเน้นในการ
ปฏิบัติงานแต่ละกลุ่มงาน ฉะนั้นควรทำการศึกษา
หรือวิจัยเชิงวิเคราะห์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้
(feasibility study) ของแต่ละแนวทางเหล่านั้น ก่อน
ดำเนินการตามแผนงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. สมุทรสงคราม:
- ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546, มิถุนายน). คู่มือคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.



พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. (2546). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. (2546). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สุทธิ ผลสวัสดิ์. (2547). *ประมวลผลการตรวจราชการ เขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.

สุรัตน์ ไชยชมภู. (2548). *รูปแบบการบริหารแบบบูรณาการเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาสู่*

ความเป็นเลิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานวิจัยสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาชลบุรี เขต 1.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (2548). *รายงานผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2547*

ชลบุรี: ชลบุรีการพิมพ์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (2549). *รายงานผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2548*

ชลบุรี: ชลบุรีการพิมพ์.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2546). *การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา: เพื่อคุณภาพการศึกษา*

กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (2549). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2549.*

กรุงเทพฯ: ชลบุรีการพิมพ์.

